

Dansk Demetra ApS
Jeppesgyden 2,
5450 Otterup

Afslag på ansøgning om lovliggørende dispensation til fjernelse af dige D00.034.167, på matr. nr. 20 Fremmelev By, Lunde

Nordfyns Kommune giver medfør Museumlovens § 29j, stk. 2, jf. §29a afslag på ansøgning om lovliggørende dispensation til fjernelse af dige, D00.034.167, registreret på matr. nr. 20 Fremmelev By, Lunde.

Det er muligt at klage over afgørelsen indtil 4 uger fra brevetts dato. En klage skal derfor være modtaget senest d. 26.05.2026. Se klagevejledning nederst i brevet.

Sagens forløb

29. august 2022: Nordfyns Kommune modtager fra Slots- og Kulturstyrelsen en kopi af oplysningsbrev til daværende ejer af matrikel nr. 3u Fremmelev By, Lunde. Brevet oplyser, at Slots- og Kulturstyrelsen i forbindelse med anden sagsbehandling er blevet bekendt med, at det beskyttede dige på 960 meter, D00.034.167, er nedlagt mellem 2002 og 2008. Nedlæggelsen er en overtrædelse af museumsloven § 29 a, stk. 1. Ydermere oplyses der, at ejer kan ansøge om retslig lovliggørelse af den ulovlige fjernelse af diget hos kommunen, der i særlige tilfælde kan give dispensation til dette.
29. september 2022: Nordfyns Kommune modtager fra Slots- og Kulturstyrelsen en kopi af brev til daværende ejer med henstilling om at bringe ulovlige forhold i orden på beskyttede diger. Ydermere oplyses der igen, at ejer kan ansøge om retslig lovliggørelse af den ulovlige fjernelse af diget hos kommunen, der i særlige tilfælde kan give dispensation til dette.
- Mellem 2023 og 2024 bliver matr. nr. 3u udmatrikuleret, matriklen deles op i matr. nr. 20 og 3u Fremmelev By, Lunde. Dige, D00.034.167, er efterfølgende beliggende på både matr. nr. 20 og 3u, hvor 805 meter af diget er beliggende på matr. nr. 20 og de resterende 155 meter af diget er beliggende på matr. nr. 3u.
28. august 2024: Nordfyns Kommune modtager fra Slots- og Kulturstyrelsen en kopi af brev til nuværende ejere med varsling af påbud og partshøring vedr. ulovligt forhold på beskyttet dige. Endvidere anføres beskrivelse af, hvorledes diget skal reetableres. Styrelsen giver nuværende ejere en nærmere frist til at fremsende bemærkninger.
17. oktober 2024: Nordfyns Kommune modtager ansøgning fra ejer (Dansk Demetra ApS) af matr. nr. 20 Fremmelev By, Lunde, om tilladelse til at bevare de nuværende forhold. I ansøgningen er der givet fuldmagt til Jens-Kristian Vaaben til at være partsrepræsentant for Dansk Demetra ApS.
9. juli 2025: Nordfyns Kommune har foretaget besigtigelse af området med det nedlagte dige, nærliggende område og foretaget en landskabelig vurdering.
24. februar 2026: Nordfyns Kommune sender udkast til afgørelsen (afslag på lovliggørende dispensation) i partshøring.

Teknik, Erhverv og Kultur

Natur og Miljø
27.04.2026

Sagsnummer
S2025-2289

Dokument nr.
D2026-70070

Nordfyns Kommune
Østergade 23
5400 Bogense
Tlf. 6482 8282

Kontaktadresse
Rådhuspladsen 2
5450 Otterup

Åbningstider
Mandag – onsdag, kl. 9-15
Torsdag, kl. 9-17
Fredag, kl. 9-13

Hvis du ønsker at sende
sikker post, skal du sende fra
"Borger.dk" eller "Virk.dk".

Besøg Nordfyns Kommunes
hjemmeside:
www.nordfynskommune.dk

Kontakt kommunens
databeskyttelsesrådgiver på
tlf. 64828192

8. 24. februar 2026: Nordfyns Kommune modtager høringsvar fra Dansk Demetra ApS på vegne af ejendommen (ansøger). Nordfyns Kommunes resume af høringsvaret (hele høringsvaret har indgået i sagsbehandlingen):
I høringsvaret henvises til byggetilladelse til svinestalden givet i 2003, hvor det fremgår at projektet omfatter etablering af et større landbrugsbyggeri med terrænarbejde, som er etableret helt eller delvist på en del-strækning af diget.
Der henvises til at hverken byggesagsbehandlingen, landzonebehandlingen og efterfølgende behandling i amtet og Naturklagenævnet har omtalt diget uanset at projektet er blevet vurderet i forhold til landskabelige og kulturhistoriske interesser.
Derfor har den pågældende del af digestrækningen således i praksis indgået i myndighedsbehandlingen og realiseret anlæg i mere end to årtier uden indgriben. Derfor bør spørgsmålet om myndighedspassivitet og berettiget forventning om lovligheden af de etablerede forhold indgå i sagsbehandlingen. Desuden henvises til proportionalitet i forbindelse med for en fysisk lovliggørelse.
Høringsvaret vurderes til at være givet gældende både denne og den nuværende matrikel 3u, som behandles særskilt i sag nr. S2025-11660.
9. 21. april 2026: Nordfyns Kommune træffer afgørelse: Afslag på ansøgning om lovliggørende dispensation til fjernelse af dige D00.034.167, på matr. nr. 20 Fremmelev By, Lunde

Begrundelse for afgørelse

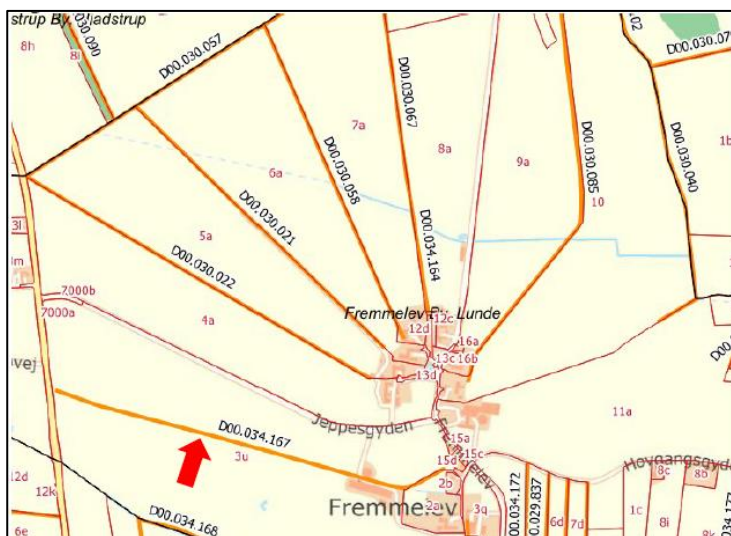
I, Dansk Demetra ApS, har ansøgt om lovliggørende dispensation til at bibeholde de nuværende forhold på jeres matrikel nr. 20 Fremmelev By, Lunde. Slots- og Kulturstyrelsen har oplyst, at tidligere ejer af matriklen har fjernet det beskyttede jorddige, D00.034.167, mellem 2002 og 2008. Diget havde en længde på ca. 960 meter og var beliggende på matrikel nr. 20 og 3u Fremmelev By, Lunde. Ansøgningen som I har sendt gælder for digestrækningen beliggende på matrikel nr. 20 Fremmelev By, Lunde.

Slots- og Kulturstyrelsens vurdering af det fjernet dige, D00.034.167:

Slots- og Kulturstyrelsen har i henstilling- og påtalebrevet (bilag 1 & 2) til tidligere og nuværende ejer oplyst at diget, D00.034.167 er et jorddige der er beskyttet efter bekendtgørelse om beskyttede sten- og jorddiger og lignende § 1, stk. 1. pkt. 4, da det fremgår af 4 cm-kortet i seneste reviderede udgave forud for 1. juli 1992. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af beskyttede sten- og jorddiger, jf. museumslovens § 29 a, stk. 1. Formålet med beskyttelsen af sten- og jorddiger efter museumslovens § 29 a er at bevare synlige spor af det historiske landskab, herunder strukturer og elementer, som vidner om tidligere tiders arealanvendelse, ejendomsforhold og dyrkningssystemer. Digerne er væsentlige kulturhistoriske levn, der bidrager til forståelsen af landbrugets og samfundets udvikling og til oplevelsen af det danske kulturlandskab.

Styrelsen oplyser blandt andet at, diget, D00.034.167, har haft funktion som et udskiftningsdige. Under udskiftningen omkring år 1800, blev byens jorder fordelt ligeligt mellem bønderne i landsbyen, og da gårdene har været samlet centralt, har det givet ophav til en stjerneformation af diger rundt om landsbyen. En så velbevaret formation som i dag ses omkring Fremmelev By, er af stor kulturhistorisk værdi, der fortæller om landbrugets gang og udvikling i Fremmelev By.

Diget fremgår på historiske kort som på Original 1-matrikelkort over Fremmelev By (1809-1854) samt de høje målebordsblade (1842-1899).

Billede 1 Kort over stjerneformation af diger i Fremmelev By.

Lodsejers svar/redegørelse på lovliggørelse af nuværende forhold:

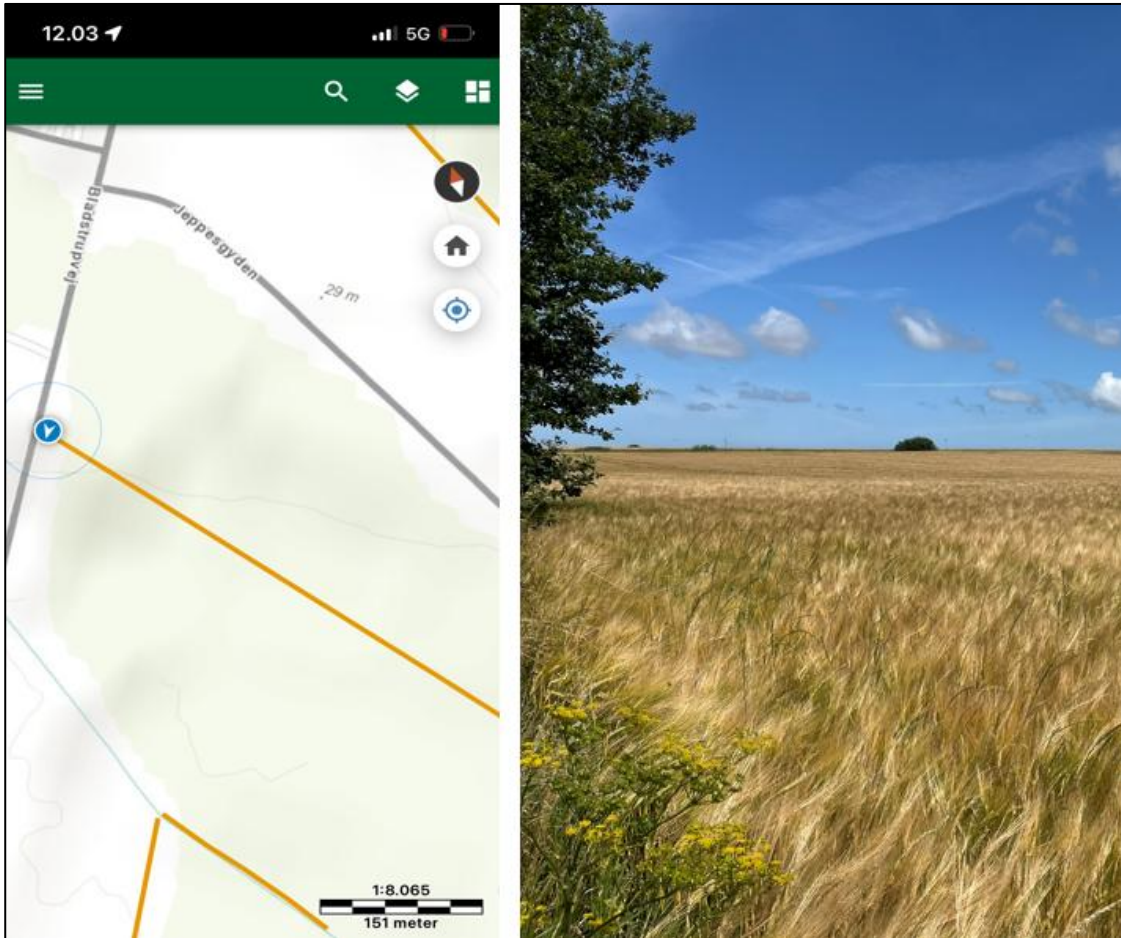
I ansøgningen om dispensation til lovliggørelse af nuværende forhold angiver I, Dansk Demetra ApS, at I ønsker, at opretholde de nuværende forhold af hensyn til landbrugsdriften. Ydermere henviser I til brevet modtaget af Slots- og Kulturstyrelsen, "Varsling af påbud og partshøring vedrørende ulovligt forhold på beskyttet dige", at I ikke mener, at det pågældende dige, bidrager væsentligt til stjerneformationen omkring Fremmelev, da stjerneformationen er mest tydelig nord for Jeppesgyden. I mener desuden, at den samfundsøkonomiske omkostning til reetablering af diget ikke står på mål med den samfundsøkonomiske gevinst ved at bibeholde de nuværende forhold.

Miljø- og Fødevarerklagenævnets praksis ift. fjernelse eller delvis fjernelse af beskyttede diger:

Efter museumslovens § 29 j, stk. 2, kan kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelsen i museumslovens § 29 a, stk. 1. Med 'særlige tilfælde' sigtes til så væsentlige samfundsmæssige interesser, at kommunen i den konkrete sag vil kunne tilsidesætte bevaringsinteresser, som beskyttelsen skal sikre. Det er Miljø- og Fødevarerklagenævnets praksis, at hvis der er tale om et dige, som ud fra de tre parametre ikke har nogen eller ringe kulturhistorisk, biologisk og landskabelig bevaringsværdi, vil der i reglen kunne meddeles dispensation til at nedlægge diget. Det er Miljø- og Fødevarerklagenævnets klare praksis, at et dige er bevaringsværdigt, hvis det har væsentlig værdi på bare ét af de tre parametre. Det fremgår af fast praksis, at det ikke er tilstrækkeligt til at meddele dispensation, at der er påvist driftsmæssige, økonomiske eller rekreative interesser i, at et dige fjernes. Miljø- og Fødevarerklagenævnets praksis for dispensation til nedlæggelse af diger eller dele af diger i forbindelse med landbrugets drift er i overensstemmelse hermed yderst restriktiv, [læs mere på Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside under Praksis for dispensation.](#)

Nordfyns Kommunes vurdering i sagen:

Nordfyns Kommune har den 9. juli 2025 været ude og besigtige området ved og omkring det fjernet dige. På nedenstående billede ses hvordan landskabet ser ud i juli 2025 efter fjernelse af diget på matrikel nr. 20 Fremmelev By, Lunde. Landskabet er meget fladt.

Billede 2 Venstre billede viser lokation i forhold til det fjernet dige. Højre side viser landskabet fra ståstedet.

Det fjernede dige, D00.034.167, indgik som en del af et stjerneformet system af diger. I besigtigelsen kørte vi længere nordpå til næste dige i stjerneformationen. På denne lokation kunne der tydeligt i det flade landskab se digerne stikke op i det flade landskab. Udover, at digerne i stjerneformationen i Fremmelev By har en høj kulturhistorisk værdi, vurderes der at, det nedlagte dige og digerne omkring også har en landskabelig værdi som giver struktur i landskabet.

Billede 3 viser nærliggende dige til det fjernede dige

Nordfyns Kommune har ikke kunne vurdere digets, D00.034.167, aktuelle biologiske værdi, da diget er nedlagt, men det anses at det nedlagte dige sandsynligvis har haft en biologisk værdi for dyr- og planter liv, da digerne agerer spredningskorridorer i et jordbrugslandskab der er meget fragmenteret af marker.

Området indgår i Nordfyns Kommunes udpegede kulturmiljøer som 'Fremmelev by og ejerlav', hvilket gør udskiftningsstrukturen og de tilhørende bevaringsværdige elementer (markskelet, diger, hegn m.v.) til væsentlige kulturhistoriske interesser.

I henhold til § 7 i bekendtgørelse om beskyttede sten- og jorddiger og lignende, som henviser til habitatbekendtgørelsens § 6 og § 11, skal kommunen i forbindelse med dispensation jf. museumslovens § 29j, stk. 2 vurdere, om det ansøgte kan:

- Påvirke et Natura 2000-område væsentligt,
- Beskadige yngle- eller rasteområder for dyrearter, der er optaget på EF-habitatdirektivets bilag IV eller
- Beskadige plante og dyrearter, der er optaget på EF-habitatdirektivets bilag IV.

Diget lå i en afstand af ca. 6 km fra Natura 2000-området Nr. 110 'Odense Fjord' Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området ses på Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's hjemmeside, <https://sgavmst.dk/natura-2000>.

På baggrund af både afstanden og karakteren af det ansøgte vurderes det ansøgte hverken i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter, at have påvirket de arter eller naturtyper, som Natura 2000-området er udpeget for at beskytte. Nedlæggelsen af diget vurderes til ikke at have påvirket Nr.110, som er nærmeste Natura 2000-område, og heller ikke Natura 2000-områder, der ligger i større afstand fra diget.

For bilag IV arter har Kommunen ikke oplysninger om forekomst af bilag IV-arter, hverken dyr eller planter, på eller ved diget i en radius på 5 km. Dog kan bilag IV-arter som forskellige arter af flagermus have et udbredelsesområde, der overlapper med arealet. Den store afstand samt arternes vandringsafstande og habitatpræferencer gør, at det vurderes, at nedlæggelsen af diget sandsynligvis ikke har påvirket bilag IV-arternes yngle- og rasteområder.

Nordfyns Kommunes bemærkninger til høringssvaret:

Digestrækningen på matrikel nr. 20 kan tydeligt ses på luftfoto fra 2002 og er tydeligt fjernet på luftfoto fra 2006, og diget er således fjernet for op til 24 år siden. De, i høringssvaret anførte bemærkninger, kan måske føre til at ansøger har en berettiget forventning i forhold til myndighedernes viden om forholdene ved og lige omkring stalden og gyllebeholderen, som blev opført i 2003 (nu placeret på matr. nr. 3u). Nordfyns Kommune vurderer dog at dette forhold ikke gør, at der kan være en berettiget forventning om, at den rette myndighed har haft viden om, at der er blevet fjernet en strækning på ca. 800 m af et beskyttet dige på den åbne mark på strækningen mellem svinestalden i øst til Bladstrupvej i vest, det vil sige den nuværende matr. nr. 20.

Nordfyns Kommune vurderer derfor at der ikke er sket forældelse eller myndighedspassivitet af forholdet vedrørende det beskyttede jorddige på matr. nr. 20, som kan føre til at der på den baggrund skal gives dispensation på grund af en berettiget forventning om at de eksisterende forhold er lovlige. På baggrund af de kulturhistoriske og landskabelige værdier beskrevet i denne afgørelse, vurderer Nordfyns Kommune derfor at det ikke er uproportionalt at give afslag på en lovliggørende dispensation til at fjerne diget på matr. nr. 20 Fremmelev By, Lunde. Når der gives et afslag på en efterfølgende dispensation, er det op til Slots- og Kulturstyrelsen hvorvidt der skal ske en fysisk lovliggørelse ved reetablering af det beskyttede jorddige.

Afgørelse:

Ansøger redegør for, at nuværende forhold bør lovliggøres af hensyn til landbrugsdriften og at den samfundsøkonomiske omkostning til reetablering af diget ikke står på mål med den samfundsøkonomiske gevinst ved at bibeholde de nuværende forhold.

På baggrund af Slots- og Kulturstyrelsens vurdering, Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis og Nordfyns Kommunes besigtigelse har kommunen lagt til grund, at diget har en høj kulturhistorisk og landskabelig værdi, herunder at området er placeret i ét af Nordfyns Kommunes udpegede kulturmiljøer, hvilket er den overvejende grund til, at diget er beskyttelsesværdigt. Fjernelsen af diget vurderes at have medført et væsentligt tab af kulturhistoriske og landskabelige værdier, og at de økonomiske og driftsmæssige interesser for bevarelse af nuværende forhold ikke kan begrunde et sådant særligt tilfælde, at der kan meddeles dispensation i det foreliggende tilfælde.

Videre forløb

Hvis der ikke er klaget over afslaget inden klagefristens udløb, vil sagen blive overgivet til Slots- og Kulturstyrelsen.

Påbud om reetablering udstedes af Slots- og Kulturstyrelsen, jf. museumslovens § 29 o, stk. 4. De nærmere forhold om digets størrelse i forbindelse med fysisk reetablering vil således skulle fastsættes i et efterfølgende påbud om lovliggørelse.

Lovgivning

Museumsloven. Se gældende udgave på retsinformation.dk.

Bekendtgørelse om beskyttede sten- og jorddiger og lignende. Se gældende udgave på retsinformation.dk.

Databeskyttelse

Du kan læse mere om, hvordan vi behandler dine personoplysninger her: [Databeskyttelse - Nordfyns Kommune](#)

Her kan du også læse om dine rettigheder som registreret hos os, og hvordan du kontakter vores databeskyttelsesrådgiver.

Klagevejledning

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder på [Klageportalen - Nævnenes Hus](#), eller på www.borger.dk og www.virk.dk, søg efter "klageportalen". Du skal logge på med MitID.

Klagefristen er 4 uger fra den dato, som afgørelsen er meddelt. En klage skal derfor være modtaget senest onsdag den **26. maj 2026**.

Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Nordfyns Kommune i Klageportalen.

Når du klager, skal betales et gebyr på kr. 900 for private. Virksomheder og organisationer skal betale et gebyr på 1.800 kr. Du betaler gebyret med betalingskort på Klageportalen. Gebyr skal indbetales inden for en fastsat frist. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af fristen, afvises klagen.

Gebyret tilbagebetales hvis du får medhold i klagen.

Du kan læse mere om klagens behandling på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser klagen, hvis den sendes uden om klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning herom via e-mail nh@naevneneshus.dk. I din anmodning til nævnet skal du oplyse hvis du allerede er fritaget fra at bruge Digital Post af kommunen. Når du ansøger om at blive fritaget for brug af klageportalen, er det vigtigt, at du giver Nordfyns kommune besked om det.

Klageberettigede:

- Adressaten for afgørelsen
- Ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- Offentlige myndigheder
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.
-

Hvis du ønsker at indbringe denne afgørelse for en domstol, skal retssagen være anlagt inden 6 måneder efter, at du har modtaget afgørelsen jf. § 88, stk. 1 i naturbeskyttelsesloven.

Må tilladelse udnyttes, hvis jeg klager?

En rettidig klage har opsættende virkning, medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet. Det betyder, at tilladelse eller godkendelse ikke må udnyttes, førend klagefristen udløbet, eller, hvis der er klaget over afgørelsen, før Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse foreligger.

Hvis dispensationen ikke udnyttes inden 3 år, bortfalder den.

Offentliggørelse

Afgørelsen offentliggøres på Nordfyns Kommunes hjemmeside www.nordfynskommune.dk senest d. 28.04.2026.

Kopi af afgørelsen er ligeledes sendt til de følgende organisationer og myndigheder som er klageberettiget:

Slots- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk

Danmarks Naturfredningsforening, nordfyn@dn.dk

Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forenings lokalafdeling, nordfyn@dof.dk

Botanisk Forening Fynskredsen, fynskredsen@botaniskforening.dk

Friluftsrådet Fyn-nord, fynnord@friluftsradet.dk

Odense Museum, museum@odense.dk

Venlig hilsen

Maria-Louise B. Mortensen

Biolog - Naturmedarbejder
Direkte tlf. 21 56 54 37
mmorte@nordfynskommune.dk